

Bernat Joan i Marí

Jusèp Loís Sans Socasau, **L'occitan en Catalonha: escomesas, oportunitats e coerència politica**, Pagès editors, Lleida, 2008, 140 pàg. ISBN 978-84-9779-603-3

Bernat Joan i Marí*

Una de las novetats legislativas que se mantenon vivas, a l'espèra de çò que pòsca far del nòu Estatut de Catalonha lo *Tribunal Constitucional de España*, es la que fa referéncia a l'oficialitat de la lenga occitana. L'occitan es la lenga pròpria de l'Aran, en territòri de Catalonha. Mas, evidentament, se tracta d'una lenga que ultrapassa territorialament (e de luènh!) aqueste domeni. L'occitan ja non es percebut per una part dels europèus coma la lenga gloriosa que veiculèt la poesia trobadorenca, la manifestacion literària mai destacabla de l'Edat Mejana. La cultura occitana a ja daissat emprenta sus l'istòria d'Euròpa. Mas aiçò non nos exempta pas de ne garantir lo futur. L'occitan constituís un bon exemple per explicar, al sen de l'Union Europèa, la necessitat d'aplicar lo paradigma ecolingüistic a las lengas que se tròban en procès de residualizacion e que non an nat futur garantit, malgrat èsser l'aisina d'un importantissim aquerit lingüistic. Amb la pèrdia de l'occitan, Euròpa i perdriá una part molt importanta de la pròpria identitat lingüistica.

Dins aquesta perspectiva generala s'i enquadra l'assag *Occitan en Catalonha*, òbra de Jusèp Loís Sans Socasau, publicada per Pagès d'Editors, en Lhèida. Sans es lo director del *Programa entara creacion dera Oficina 'Occitan en Catalonha'*, que s'ocupa del desenvolopament de l'oficialitat de l'occitan segon lo nòu Estatut de Catalonha. L'oficialitat de l'occitan non solament constituís una novetat de primièr òrdre dins lo domeni d'Occitània, sinon que tanben resulta basic per fornir bonas practicas de planificacion en tèrmes de minoritats lingüisticas. Per aqueste motiu, non es gens estranh que s'aja focalizat la situacion de la lenga en Catalonha e en Aran amb lòcs tan diferents coma per exemple la Ladínia o l'airal de parla cashoba de la Pomerània, en Polònia.

Lo tèma un còp enquadrat, enumerem. Primièr aspècte fonamental: l'occitan es la tresena lenga oficiala de Catalonha. E, encara mai, l'occitan, parlat en territòri catalan sonque a l'Aran, es oficial en tot lo Principat de Catalonha. Existís una consciéncia escarsa d'aquesta oficialitat al nivèl de l'administracion catalana. Soi plan convencut que a l'ora d'escriure aquestas linhas, i a fòrça fonccionaris de la Generalitat e fòrça treballadors de l'administracion pu-

* Bernat Joan i Marí, secretari de Política Lingüistica. Generalitat de Catalonha.

blica, a nivèls fôrça diverses, que non son pas conscients qu'en Catalonha i a tres lengas oficialas e qu'una de las tres es l'occitan. Jusèp Lois Sans desvolòpa fòrt precisament, amb son assag, las caracteristicas legalas e l'inclusion de l'oficialitat de la lenga occitana en Catalonha dins l'Estatut.

Ara cal desplegar l'oficialitat de l'occitan pel mejan d'una lei que la desvolòpe. Mas l'occitan es ja oficial perque o establís atal l'Estatut d'Autonomia. Ara ne sèm a la fasa de desenvolopament legislatiu e a li donar cobertura. En un temps non excessivament long, calrà qu'ajam preparat (e, tanlèu coma siá possible, aprovat pel Parlament de Catalonha) una Lei de l'occitan. Aquela lei aurà d'establir coma e a través quins mecanismes l'administracion a de garantir lo desenvolopament de l'oficialitat de la lenga occitana, e, correlativament, la salvaguarda dels dreits lingüistics dels occitanoparlants en Catalonha.

Aqueste desplegament, d'un biais inevitable, aurà de consequéncias sus l'Occitània jos sobeiranetat francesa (e tanben sus la part situada en Itàlia), prenent en compte que, a l'ora d'ara, l'unic lòc del mond ont l'occitan es lenga oficiala es en Catalonha. A mon vejaire, calrà establir una collaboracion fôrça precisa amb las diferentas regions de l'Occitània (en França e en Itàlia) per cercar los modèls lingüistics los mai adaptats e per garantir una participacion obèrta en tota Occitània a l'ora de planificar, especialament la planificacion del còrpus lingüistic. Aqueste aspècte es tanben encarat de manièira fôrça capitada dins l'assag de Jusèp Lois Sans Socasau, plan conscient, d'un costat, del domeni territorial complet de la lenga occitana, e, de l'autre, de las caracteristicas especificas de l'administracion catalana e de las possibilitats/opportunitats de planificacion lingüistica en aqueste camp.

D'un costat, l'assag de Jusèp Lois Sans met en evidéncia, d'un biais o altre, l'escomesa qu'avèm davant nòstre a l'ora de desplegar l'oficialitat de la lenga occitana e a l'ora d'establir plans de normalizacion de la lenga (tant per la normalizacion del còrpus coma per la normalizacion de l'usatge social). Son duas escomesas complèxas, prenent en compte las caracteristicas especificas tant de l'Aran, de las del marc juridic catalan (e espanhòl), coma del conjunt d'Occitània (aqueste vast mosaïc mal interconnectat e amb fôrça especificitats dins cadun dels airals del domeni lingüistic).

D'un altre costat, nos trobam ni mai ni mens davant una oportunitat unica: la de desplegar una legislacion en favor de la lenga occitana, d'una banda, e la de bastir un entorn legal que, en Catalonha, existisca una garantia de futur lingüistic per tot òme, independentament del nombre de parlants que aja cada comunitat istorica. L'exemple es observat amb atencion a altres lòcs d'Euròpa

e pòt constituir una mòstra de bonas practicas si conseguissèm portar endavant lo projècte qu'avèm començat a elaborar.

Finalament, s'agís d'una question de coeréncia. Avèm reclamat per la lenga catalana sa reconeissença per l'Euròpa e per l'Estat espanhòl. Sèm decidits a assegurar que lo futur de las lengas non dependa pas del nombre de parlants ni de circumstàncias istoricas coma comptar o pas sus un estat pròpri. E comprenèm que la pèrdia d'una lenga es, en quin cas que siá, fòrça mai que la pèrdia d'un instrument d'escambi d'informacion entre èssers umans. E nosaltres, catalanofònes, que reclamam tot aiçò per la lenga catalana: es que nos poiriam permetre d'aver, dins las limitas de la nòstra comunitat istorica, una minoritat istorica non reconeguda, bandida e non oficiala? La coeréncia exigís un tractament eqüanime per l'Aran e sa cultura, e, en consequéncia, un tractament eqüanime per la lenga occitana.

A través de son assag, Jusèp Lois Sans dona fòrça pistas sus aiçò que nos cal far d'ara endavant, expausa aspèctes fundamentals subre lo futur de la lenga occitana e obrís debats que, si tot s'encamina corrèctament, pòdon èsser estimulants e fructífers. Si l'occitan i ganha, ne sortirà tanben ganhanta la Catalonha diversa, respectuosa, democratica, liura e culta qu'entre totes volèm bastir.

Xabier Arzo (ed.), **Respecting linguistic diversity in the European Union**, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2008

Ferran Armengol i Ferrer*

La sensibilizació sobre el multilingüisme en l'àmbit de la Unió Europea s'ha manifestat de forma creixent en els darrers anys. Això ha estat conseqüència de diversos factors, com són l'espectacular increment del nombre de llengües oficials de la Unió Europea (arran de les darreres ampliacions i del reconeixement de l'irlandès com a llengua oficial, el nombre total de llengües oficials a la Unió és de 23) i el context de la globalització i el risc d'assimilació que comporta, que ha generat la preocupació per la defensa de la diversitat cultural com a "imperatiu ètic", inseparable del respecte per la dignitat humana, i una sensibilitat de caràcter "ecològic" davant del risc de desaparició al qual s'en-

* Ferran Armengol i Ferrer, professor associat de dret internacional públic de la Universitat Pompeu Fabra.